

A photograph of a lush field of wildflowers. The foreground and middle ground are filled with numerous purple flowers, likely Aster sp., and yellow flowers, likely Aster sp. The background is a dense field of yellow flowers. The overall scene is a vibrant, natural landscape. A semi-transparent teal box is overlaid on the center of the image, containing white text.

Biologiskt kulturarv i bevarande och skötsel

Egna erfarenheter av att kombinera historia och
biologi

Problem, frågeställningar, situationer där det
vore bra att arbeta med historia-biologi

Förslag på projekt

Förslag på (sam)arbetsformer

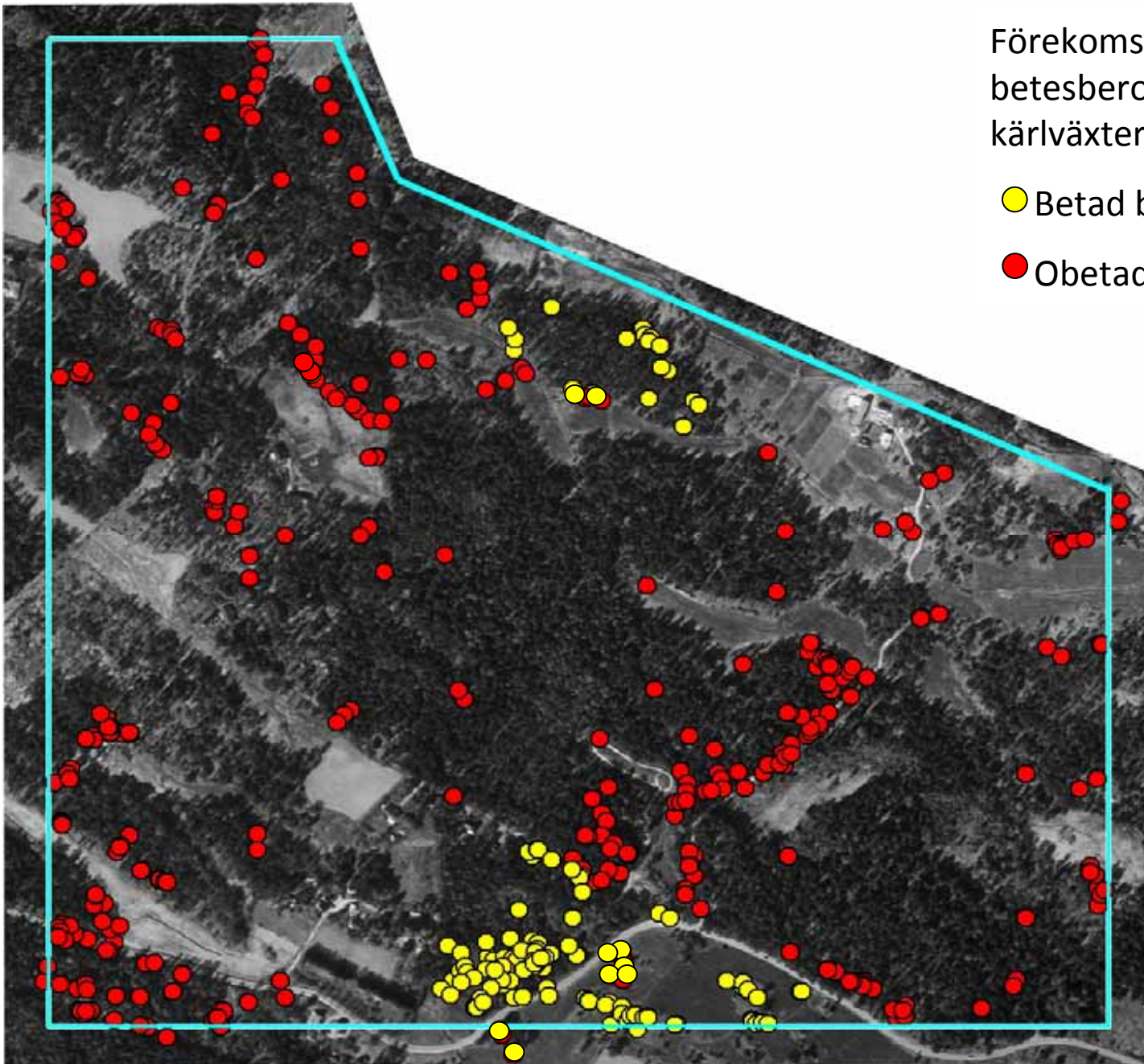
Biologiskt kulturarv som vägvisare för naturvården

Förekomster av
betesberoende gräsmarks-
kärlväxter

● Betad biotop

● Obetad biotop

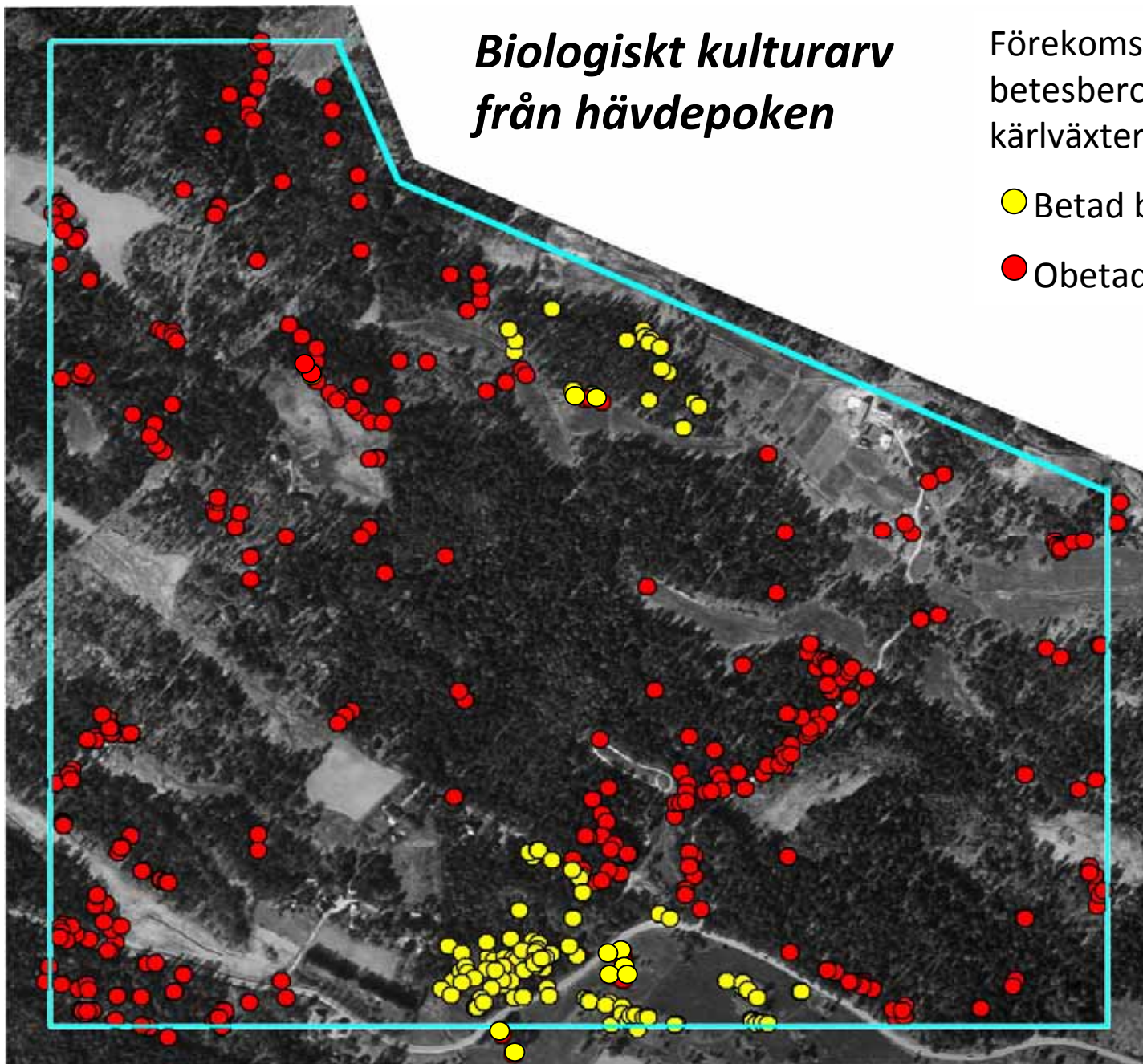

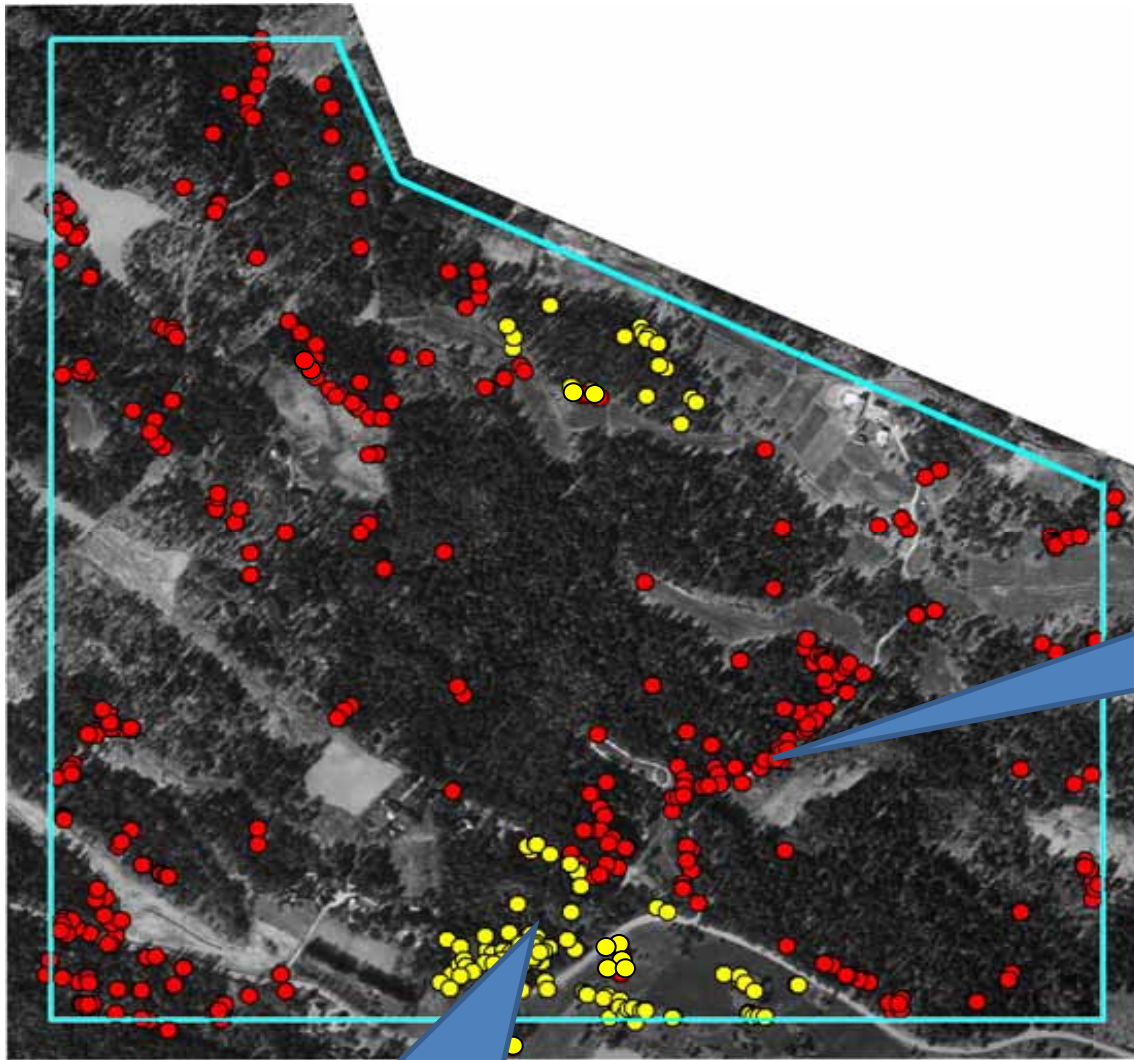
Biologiskt kulturarv från hävdepoken

Förekomster av
betesberoende gräsmarks-
kärlväxter

● Betad biotop

● Obetad biotop

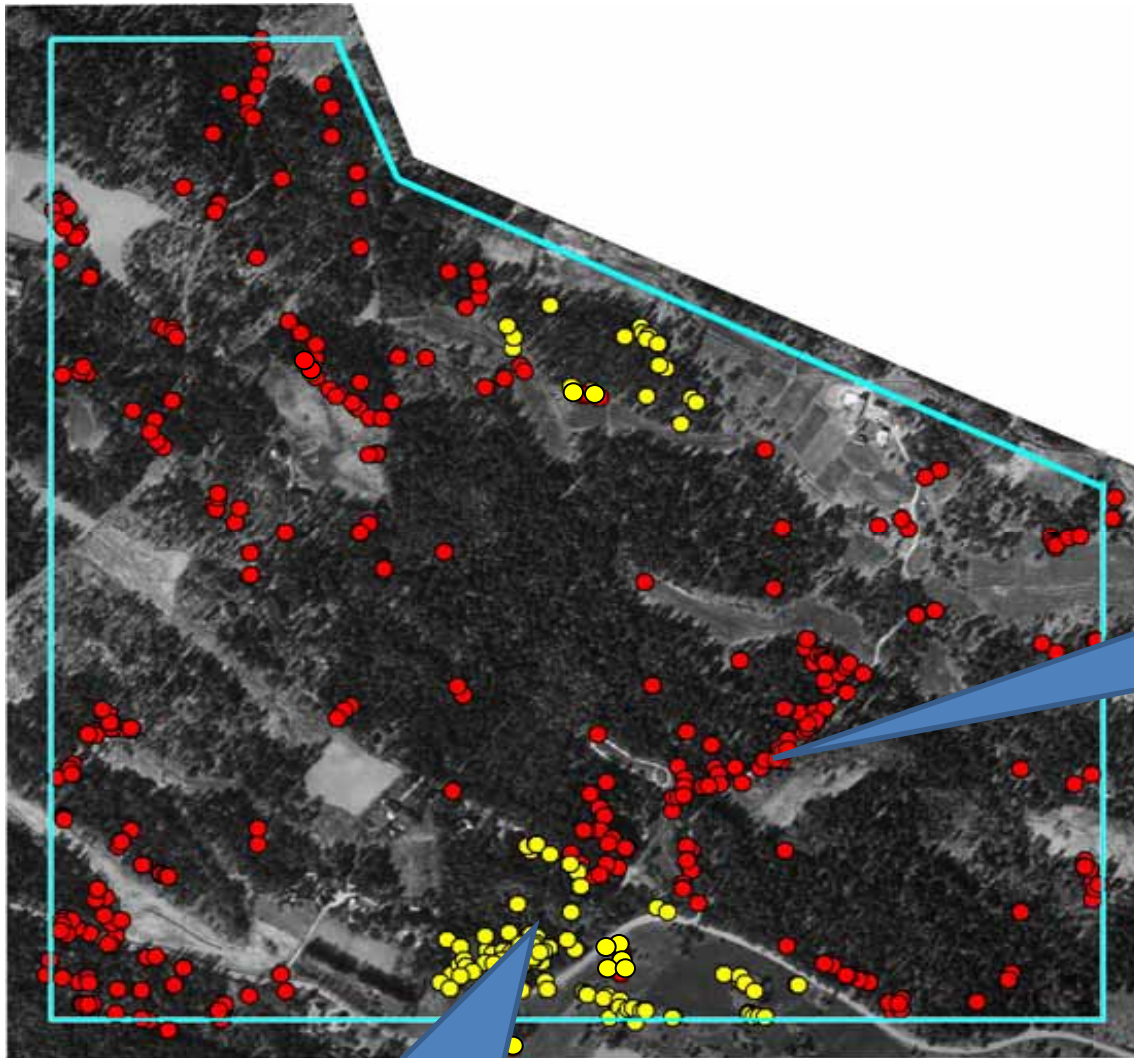
Förekomster av
betesberoende gräsmarks-
kärlväxter

● Betad biotop

● Obetad biotop

Utdöende
p.g.a.
igenväxning

Utdöende p.g.a.
felaktig hävd?

Förekomster av
betesberoende gräsmarks-
kärlväxter

● Betad biotop

● Obetad biotop

Utdöende
p.g.a.
igenväxning

**Restaurera, men hur?
Återuppta bete, men
hur skall man beta?**

Utdöende p.g.a.
felaktig hävd?

**Bättre skötsel, men hur skall
man sköta?**

Vi behöver veta:

- Vad hotade arter behöver
- Hur biotoper fungerar

Vi behöver veta:

- Vad hotade arter behöver
- Hur biotoper fungerar

Kunskap om arter & biotoper + praktiska förutsättningar → slutsatser om hävd & hållbart nyttjande

Vad hotade arter behöver
Hur biotoper fungerar

Ekologisk kunskap

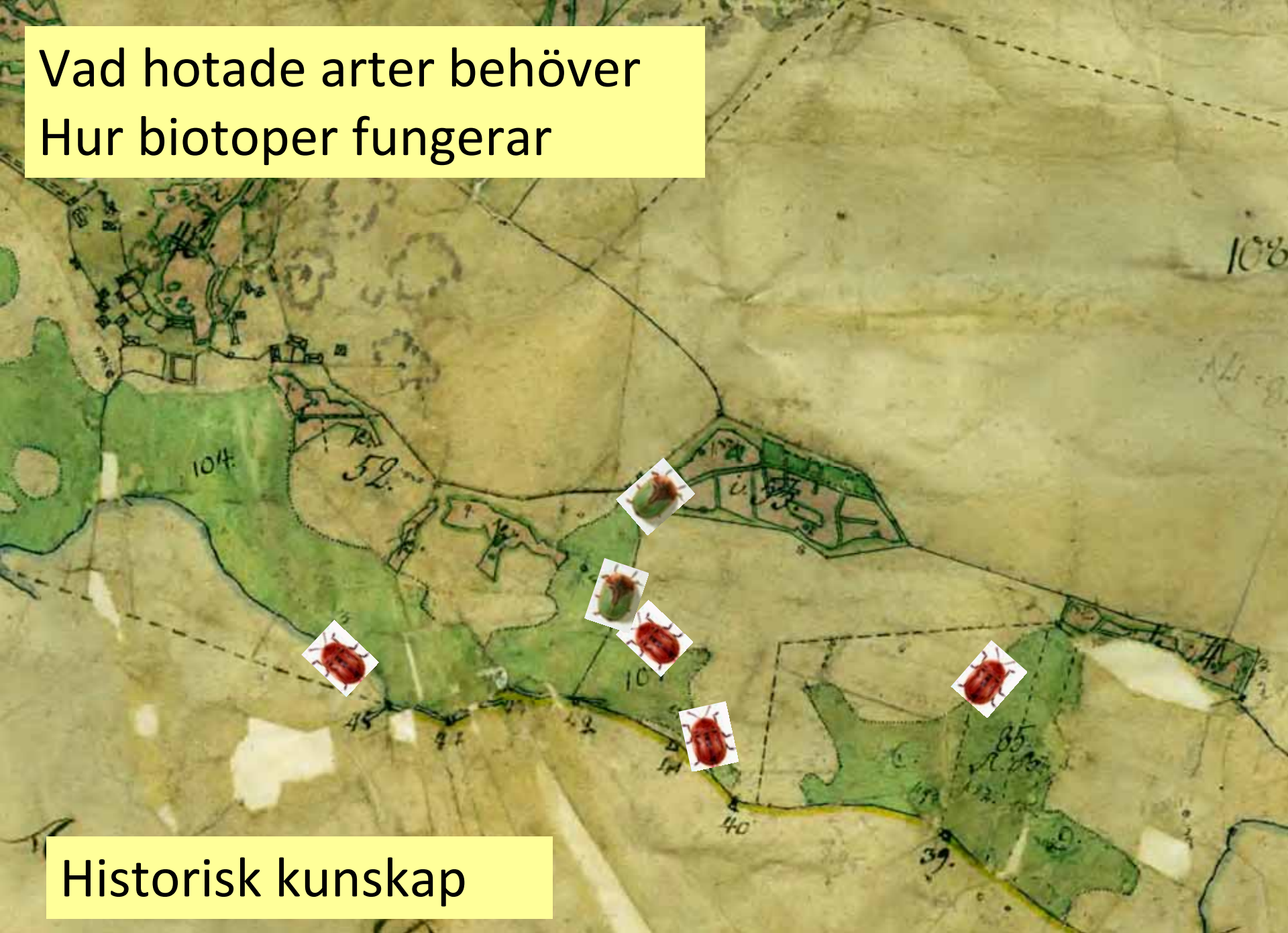
Vi vet mycket om hot
Vi vet mindre om hur det borde vara

Vi vet mycket om hot
Vi vet mindre om hur det borde vara
Hur var det förr (innan arten/biotopen blev hotad)?

Vad hotade arter behöver
Hur biotoper fungerar

Historisk kunskap

Vad hotade arter behöver
Hur biotoper fungerar

Traditionell kunskap

A photograph of a rural landscape. In the background, there is a wooden barn with a white roof. A wooden fence runs across the middle ground. The foreground is a grassy field with several purple flowers. The text "Biologiskt kulturarv: Vad arter och biotoper berättar om tidigare brukande" is overlaid on the image in white.

Biologiskt kulturarv: Vad arter och biotoper berättar om tidigare brukande

Särskilt stort behov av kunskap om biologiskt kulturarv

Artbevarande
tex ÅGP

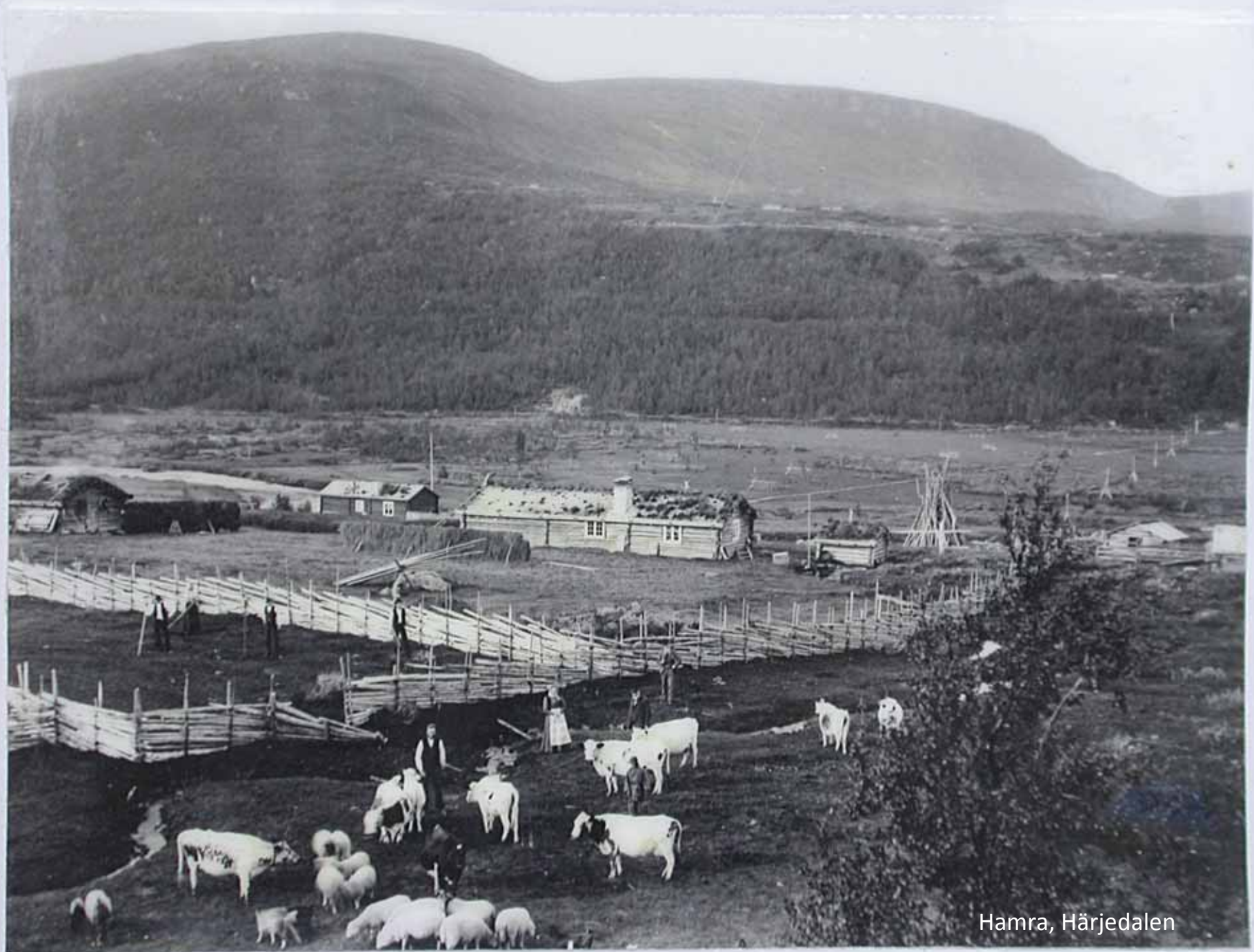
Särskilt stort behov av kunskap om biologiskt kulturarv

”Glömda”
hävdbiotoper

”Glömda”
hävdbiotoper

Hamra, Härjedalen

Särskilt stort behov av kunskap om biologiskt kulturarv

Landskap med höga kulturmiljövärden, rikligt med betydelsebärande element

Särskilt stort behov av kunskap om biologiskt kulturarv

För att undvika schabloner i skötseln

Bete

Tidpunkt

Intensitet

Variation mellan år

Djurslag

Röjning/huggning i

betesmarker

etc

För att undvika schabloner i skötseln

Modernt nyttjande

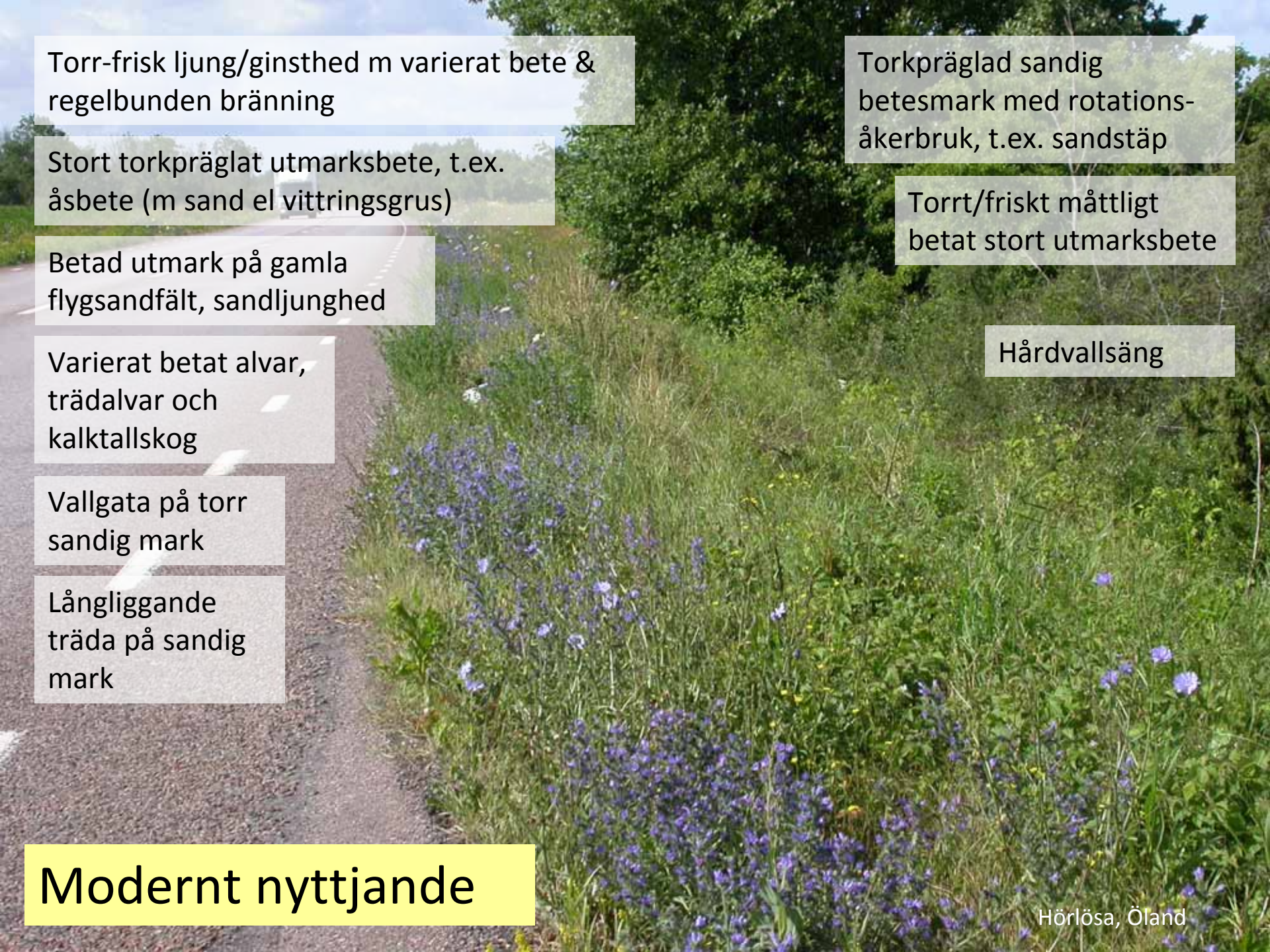
Landsbygdsprogrammet → Natur- och kulturmiljövärden

Modernt nyttjande

Hörlösa, Öland

Torr-frisk ljung/ginsthed m varierat bete & regelbunden bränning

Stort torkpräglat utmarksbete, t.ex. åsbete (m sand el vittringsgrus)

Betat utmark på gamla flygsandfält, sandljunghed

Varierat betat alvar, trädalvar och kalktallskog

Vallgata på torr sandig mark

Långliggande träda på sandig mark

Torkpräglad sandig betesmark med rotationsåkerbruk, t.ex. sandstöp

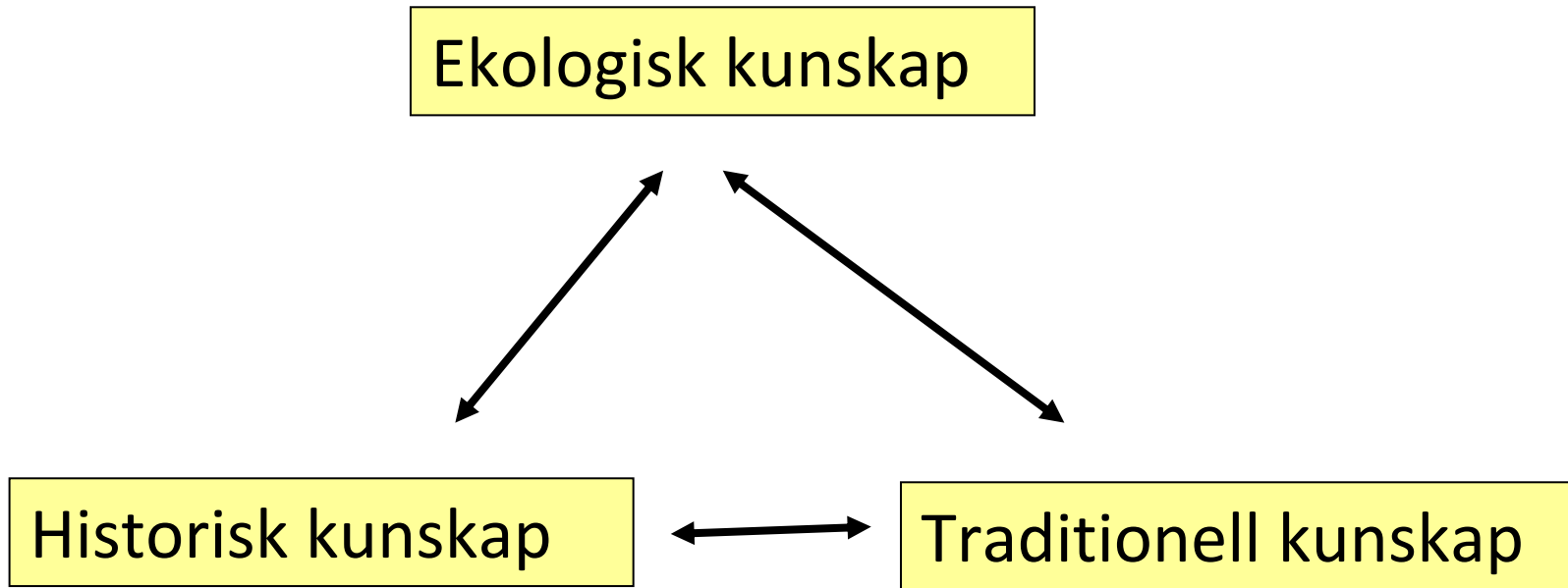
Torrt/friskt måttligt betat stort utmarksbete

Hårdvallsäng

Modernt nyttjande

Sätt att arbeta med biologiskt kulturarv

A lush green forest scene with several large, moss-covered tree trunks. The ground is covered in dense green undergrowth. A small dog with white and brown patches is visible in the lower left, sniffing the ground near a tree stump. A green rectangular box with white text is centered in the image.

Stubbskottsbruk

A lush green forest with many trees and a dog on the ground. The forest floor is covered in green plants and ferns. A dog with white and brown patches is standing near a tree stump on the left. The trees are tall and have thick trunks. The background is filled with more trees and green foliage.

**Vilka arter?
Vad behöver
de?**

Sockeln som livsmiljö

A lush green forest with large trees and a dog in the foreground. The forest floor is covered in green plants and fallen leaves. A dog is visible in the lower left, sniffing the ground. The background is filled with tall trees and dense foliage.

Gårdens produktion, behov,
tillgångar

Vilka arter?
Vad behöver
de?

Hur sköttes
socklarna?

Sockeln som livsmiljö

**Gårdens produktion, behov,
tillgångar**

**Vilka arter?
Vad behöver
de?**

**Hur sköttes
socklarna?**

Sockeln som livsmiljö

**Stubbskottsbruket
påverkar bete &
slåtter**

Gårdens produktion, behov,
tillgångar

Hur sköttes
socklarna?

Vilka arter?
Vad behöver
de?

Sockeln som livsmiljö

Stubbskottsbruket
påverkar bete &
slätter

Vilka arter?
Vad behöver
de?

A photograph of a dense forest with many trees and a dog in the foreground. The forest floor is covered in green vegetation and fallen leaves. A dog with white and brown patches is standing on the left side of the image, looking towards the right. The trees are tall and have thick trunks. The overall scene is a vibrant green forest.

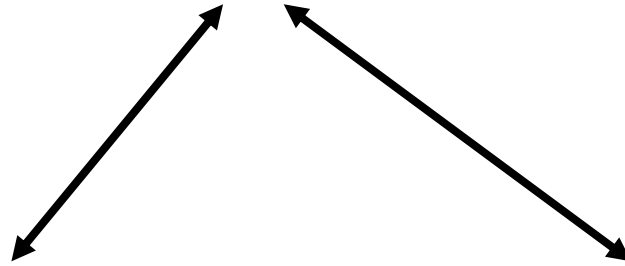
**Stubbskottsängen och
skottskogen som biotop och
som historisk produktionsform**

↓

**Modern skötsel för BM, BK och
som resurs**

Ekologisk kunskap

Historisk kunskap

Traditionell kunskap

Mål och skötsel/brukarpraktik

Egna erfarenheter av att kombinera historia och
biologi

Problem, frågeställningar, situationer där det
vore bra att arbeta med historia-biologi

Förslag på projekt

Förslag på (sam)arbetsformer